

LETRA

HELSINGIN FLAMENCOYHDISTYKSEN JÄSENLEHTI

3/1995

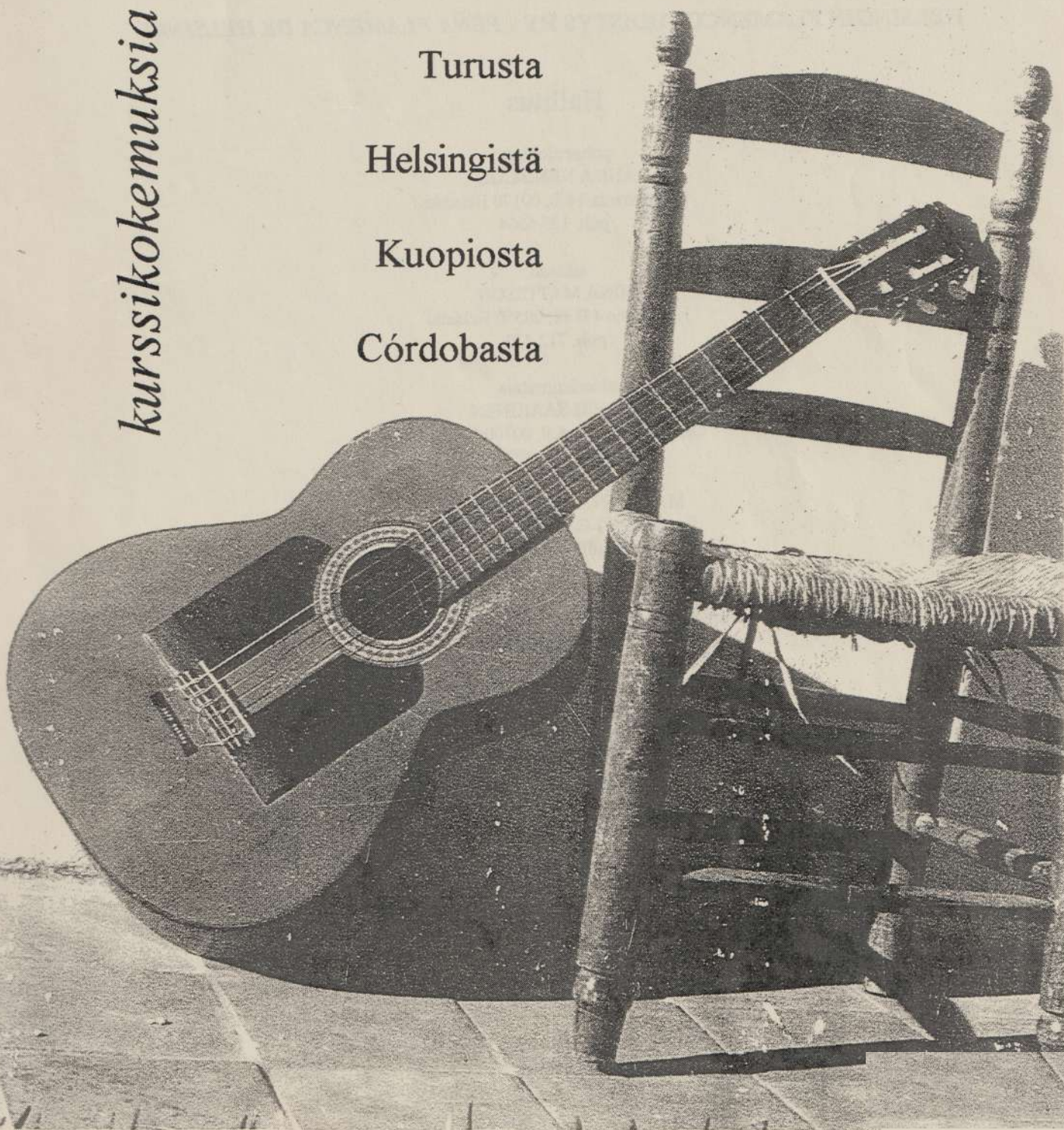
kurssikokemuksia

Turusta

Helsingistä

Kuopiosta

Córdobasta

LETRA

Helsingin Flamencoyhdistys ry:n jäsenlehti

päätoimittaja

KATJA LINDROOS

Torkkelinkuja 8 A 21, 00500 Helsinki, puh. 761 476

tämän numeron avustajat

ERIKA ALAJÄRVI, PIIA KUIVALAINEN, KAARI MARTIN, NIINA MATTSSON,
ANNA NIINIMÄKI, ULLA PAAKKUNAINEN, MARIANNA STRÄHLMANN, LAURA VILHONEN
seuraava numero ilmestyy helmikuussa

HELSINGIN FLAMENCOYHDISTYS RY - PEÑA FLAMENCA DE HELSINKI

Hallitus

puheenjohtaja

ANNA NIINIMÄKI

Pohjoisranta 14 B, 00170 Helsinki

puh. 135 6564

sihteeri

NIINA MATTSSON

Hauhontie 4 B 11, 00550 Helsinki

puh. 712 470

taloudenhoitaja

PETTERI SAARINEN

Oksasenkatu 4 B A 9, 00100 Helsinki

puh. 491 099

MARIANNA STRÄHLMANN

Pengerkatu 1 C 65, 00530 Helsinki

puh. 767 970

REIMA NIKKINEN

Pieni Roobertinkatu 4-6 K 57, 00130 Helsinki

puh. 633 732

ERIKA ALAJÄRVI

Saariniemenkatu 6 A 2, 00530 Helsinki

puh. 736 630

KAARI MARTIN

Luutnantintie 1 D 43, 00410 Helsinki

puh. 507 4475

AMI PYYKÖNEN

Hämeentie 23 A 20, 00500 Helsinki

puh. 750 937

HELSINGIN FLAMENCOYHDISTYS

flamenco

¡HOLA!

Vilkkaan kevään jälkeen on ilo käynnistellä syksyn tapahtumia. Syksystä ei ole tulossa yhtä vilkasta kuin viime keväästä.

Viime keväänä otimme riskin ja järjestimme tanssi-, kitara- ja laulukursseja tuplasti; onneksi kaikki sujui hyvin. Kiitos siitä Teille aktiiviset jäsenemme, jotka olitte innolla mukana kevään kursseilla ja auttamassa niiden järjestelyissä. Kevään laulukurssit saivat sensaatiomaisen menestyksen, ja niitä järjestetään varmasti jatkossakin. Sen sijaan kitarakursseille olisimme toivoneet runsaampaa osallistumista.

Elokuulle aiottu flamencoviikko siirrettiin Mario Cortésin & Adonayn ja Helsingin Juhlaviikkojen yhteistyön peruunnuttua. Osia flamencoviikolle suunnitelluista tapahtumista järjestetään syksyn kuluessa, esimerkkinä 1.9. vietettävät bileet.

Tärkein syksyn tapahtuma on SYYSKOKOUS. Siellä valitaan tuleva hallitus ja esitellään toimintasuunnitelma vuodelle 1996. Myös Sinulla on puhe- ja äänioikeus, joten tule ja vaikuta!

Tavataan syyskokouksessa.

Nina

Niina Mattsson

Haluaako tutuksi liittyä HELSINGIN FLAMENCOYHDISTYKSEEN? Yhdistyksen jäsen (= jäsenmaksunsa maksanut) saa kolmesti vuodessa ilmestyvän Letran ja 20-50% alennuksen kaikista yhdistyksen järjestämistä tapahtumista. Vuosimaksu on 70 mk, kerran maksettava liittymismaksu 50 mk.

Jäseneksi liittyminen: Maksa 120 mk yhdistyksen tilille SYP Hakaniemi 206518-21707. Kirjoita kuittiin nimesi, osoitteesi ja kotipaikkasi (jos muu kuin osoitteesi). Maksaessasi automaattilla muista kirjoittaa osoitteesi tiedotuksia-kohtaan. Voit varmistaa jäsenyytesi soittamalla taloudenhoitaja Petteri Saariselle noin kuukausi maksutapahtuman jälkeen.

C A L E N D A R I O

SYKSY 1995

ESITYKSIÄ!

Tablao Flamenco ravintola Andaluciassa, Töölöntorinkatu 2
esityksiä joka lauantai!

Riemukkaat syysbileet 1.9. klo 20-hama yö, mukana myös ystävämme Fernando ja Rubín!
paikka: Flamencostudio *Anna Blanca*, Vanha talvitie 8 A 2.krs, Sörnäinen

Rafael Sanchez "Chencho", Anna Blanca, Antonia de Córdoba ja Raul Mannola
esiintyvät 2.9. ravintola Andaluciassa, n. klo 21

Erik Steen Flamenco Fusion - syyskiertue 2.9. alkaen
konsertit Tukholmassa 9.9. Hotell Lydmar, 29.9. ja 30.9. Teatro Popular Latino-Americano
(Hälsingegatan 4), ja Göteborgissa 16.11. sekä eri puolilla Ruotsia, tied. puh. 507 4475 / Kaari

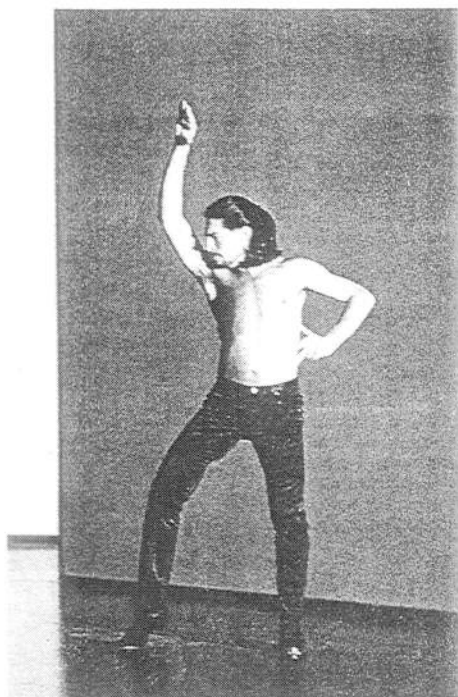
TANSSIKURSSEJA!

Angela Granados vierailee Turussa 7.-13.9., tiedustelut 921 - 2408 240 / Piia Kuivalainen

TAPAHTUMIA!

Koska elokuulle aiottu flamencoviikko peruuntui, tapahtumat on siirretty syksylle. Tulossa on **seminaari, videokatsemuksia, paneeli ja peña-illoja** sekä tietenkin **pikkujoulut**. Helsingin Flamenco ry:n tiedote tulee jokaiselle jäsenelle syksyn aikana.

noticias de MADRID

JOAQUÍN CORTÉS

Flamenco Sauran mukaan

Huippuohjaaja **Carlos Saura** on sevillanaksen jälkeen siirtynyt itse asiaan: puhtaaseen flamenco. *Flamenco* on paitsi taide-elokuva myös kunnianosoitus Espanjan ehkä omaperäisintä taidemuotoa kohtaan. Elokuva koostuu *Sevillanaksen* (näytetty viime keväänä Suomen televisiossa) tapaan itsenäisistä ei-juonellisista jaksoista, joissa nimekkäät flamencotaitelijat esittävät ominta flamencoaan. Carlos Saura on kuvaajansa **Vittorio Storaron** kanssa tehnyt näistä yksittäisistä flamenconumeroista visuaalisia taideteoksia. Valot ja värit luovat jokaiselle kappaleelle erilaisen tunnelman.

Sauran työskentely flamencon parissa alkoi **Antonio Gadeksen** kanssa ensin teatterissa ja sitten myös elokuvissa. Tästä yhteistyöstä syntyi mieleenpainuva trilogia, jota voi luonnehtia paitsi flamencotrilogiaksi myös eräänlaiseksi espanjalaisten perustarinoiden kokonaisuudeksi: **Federico García Lorcan** *Veren häät*, **Prosper Meriméen** ja **Georges Bizet'n** (vaikka olivatkin ranskalaisia) *Carmen* ja **Manuel de Fallan** *Noiduttu rakkaus* ovat kaikkein tunnetuimpia ja rakastetuimpia espanjalaisia myyttejä. Juuri näiden elokuvien ansioksi voi lukea tämänhetkisen flamencokuumeen, joka raivaa joka puolella maailmaa.

Uusimmissa elokuvissa *Sevillanas* ja *Flamenco* Antonio Gades ei ole enää mukana. Molemmissa esiintyvät sen sijaan **Merche Esmeralda**, **Manolo Sanlúcar**, **Paco de Lucía**, **Matilde Coral**, **Tomatito** ja **Manuela Carrasco**. Flamencon taitelijakaarti on kaiken kaikkiaan niin laaja, että olisi kenties helpompi luetella ne jotka eivät ole mukana. Elokuvassa esiintyvät ainakin seuraavat taitelijat em. lisäksi: **Joaquín Cortés**, **Enrique Morente**, **Carmen Linares**, **Lole y Manuel**, **Joaquín Grilo**, **Mario Maya**, **Bélen Maya**, **José Menese**, **Fernanda de Utrera**, **Diego Carrasco**, **Aurora Vargas**, **El Farruco**, **Chocolate**, **Ketama** jne. jne.

Juuri taitelijoiden lukuisuus on elokuvan voima ja myös sen heikkous. *Flamenco* antaa hyvän ja monipuolisen kuvan nykypäivän flamencon suuntauksista. Kappaleet ovat kuitenkin tavallista lyhyempiä, joten aivan kaikkien tunnelmaan ei ihan pääse mukaan. Hienoja taitelijoita on tässä elokuvassa lähes liikaa. Elokuvan helmiä olivat minulle ainakin **Fernanda de Uteran** *soleá*, **Carmen Linaresin** *taranto*, **Enrique Morenten** *siguiriya*, **Diego Carrascon** *bulería*, **Agujetan** *martinete*, **Joaquín Cortésin** *farruca*, **Paco de Lucían** *tangos*, **Matilde Coralin** *alegrías*-improvisaatio **Chano Lobaton** lauluun ja **Aurora Vargasin**, **Juana la del Revuelo** ja **Remedios Amayan** *tangos*.

Aficionadolle Sauran uusin on todellinen aarre, tavalliselle elokuvakatsojalle se voi olla lähes kidutusta. Toivottavasti tämä kaksituntinen löytää kaikesta huolimatta tiensä jonkun maahantuojaan sydämeen ja näemme sen myös Suomen elokuvateattereissa ja televisiossa. Elokuva pyörii parhaillaan ainakin Espanjan suurimmissa kaupungeissa.

Katja Lindroos

BÉLEN MAYA

MARIO MAYA

noticias de CÓRDOBA

Córdoban kitarafestivaali 30.6.-19.7.1995

- kokemuksia tanssikursseilta

Inmaculada Aguilar

Inmaculada Aguilarin kurssilla olin ollut jo edellisenä vuonna, joten odotin innolla kurssin alkua. Oppilaita meidän suomalaisten lisäksi oli Italiasta, Brasiliasta, Yhdysvalloista, Venäjältä ja tietysti Espanjasta.

Tanssi oli *caña*, ja kuten Inmaculadan tyyliin kuuluu, sanoi hän että myös huivia ja viuhkaa voi mainiosti käyttää mukana. Tuntien alussa käytiin huolellisesti läpi ensin käsi- ja jalkatekniikkaa ja myöhemmin itse tanssia. Kitaristi oli lähes kokoajan tunnilla mukana. Inmaculada oli suunnitellut kurssin hyvin, koreografia oli valmisteltu etukäteen ja säästös tehty huolellisesti tanssiin sopivaksi falsetat mukaan lukien. Inmaculada on hyvä pedagogi, tarkka ja selkeä selittäessään tanssia ja myös vaativa, hänen neuvonsa oli, että tanssia opetellessa on liikkeitä herätettävä omasta itsestä, omalla persoonalla, eikä niinkään suoraan opettajaa matkien.

Ristiriitaisia tunteita herätti lähinnä se, että oppilaita oli 20 ja koreografian tekemiseen tarvittiin suuri liikkuma-alue, jolloin aina muutamat olivat puristuksissa seinän vieressä ja toisten potkittavina. Myös oppilaiden taso oli hajanainen; senpä takia Inmaculada oli ilmeisesti helpottanut tanssia edellisestä vuodesta mikä oli sääli. Lähes kaikki oppilaat kuitenkin tuntuivat olleen tyytyväisiä kurssiin ja syvällä haikeudella hyvästelimme Inmaculadan viimeisenä päivänä.

Laura Vilhonen

Mario Maya

Maestro Mario Mayan kurssin nimi oli *Expresión y coreografía de la danza*. Kurssi kesti viisi päivää, tunteja oli neljä päivässä (klo 10-14). Alussa teimme paljon tekniikkaa: venytyksiä, tankoharjoituksia, piruetteja, vähän markkeerauksia ja yksinkertaisia koputuksia. Koko kurssin ajan Mario Maya painotti näiden harjoitusten päivittäisen toiston tärkeyttä; ennen kuin voi todella tanssia mitään on osattava hallita kroppansa. Ensimmäisenä päivänä teimme myös jonkin verran *tangosta* ja *buleriasta*. Toisena päivänä aloitimme varsinaisen koreografian. Mayan tunneilla ei ollut kitaristia ja kun kysyin häneltä syytä, hän vastasi kitaristin olevan liian traditionaalinen vaihtoehto tunneilleen. Niinpä teimme harjoitukset **Diego Carrascon buleriakseen** ja **El Indio Gitanon tangokseen** (molemmat erittäin hyviä biisejä) ja koreografian **El Ecijanon** laulamaan ja **Gerardo Núñezin** soittamaan *siguirillaan*. Itse asiassa *siguirilla* alkoi gregoriaanisella kirkkolaululla, jatkui Mario Mayan percussioilla ja El Ecijanon *martinetella* vaihtuen lopuksi Núñezin *Jucal*-levyltä blokattuun *siguiriya*-pätkään. Kysessä on siis ainakin minulle ensimmäinen "flamencosämpläys", kuten **Petteri Saarinen** totesi sen kuultuaan. Mario oli varannut kaikille oppilaille kasetit, joihin hän oli äänittänyt kaikki tunneilla käytetyt kappaleet.

Itse koreografia oli hyvin vaikea: siinä oli loputtomasti piruetteja ja paikka paikoin se oli lähempänä modernia tanssia kuin flamenco. Siitä ei jäänyt minulle paljoakaan mieleen vaikka flamencosämpli makaakin hyllyssäni valmiina kertaukseen... Antoisampaa oli kuunnella mitä maestrolla oli tanssista ja flamencosta sanottavana. Pidimme joka päivä tauon, jolloin istuimme konservatorion käytävällä juttelemassa. Viimeisenä päivänä hän jakoi kaikille paperin, jossa hän kertasi tärkeimpiä

tanssinopiskeluun liittyviä asioita. Kerran hän kysyi hyvin huolestuneena, mahtaako kurssi olla sitä mitä odotimme ja vastasimme kaikki kuorossa olevamme hyvin tyytyväisiä. Koreografia ei ehkä ollut aivan sitä, mitä olin kuvitellut, mutta kurssi oli silti mielenkiintoinen. Minulle henkilökohtaisesti antoisimpia olivat hetket, jolloin Mario Maya yhtäkkiä alkoi savuke kädessä improvisoida pieniä liikkeitä *tangokseen* tai *buleriakseen*: niissä hetkissä oli todellista flamenco. Myös hänen lämmin persoonansa teki vaikutuksen. Hän otti kaikki oppilaat huomioon ja oli aidosti kiinnostunut heidän mielipiteistään. Viimeisen tunnin jälkeen kaikki oppilaat lähtivät hänen kanssaan baariin, paitsi minä ja Sari Pikkarainen koska meidän oli selvitettävä pankkisotkua toimistossa. Kiitoksia kurssista, *Maestro*.

Kaari Martin

Esityksiä ja elämyksiä

Córdoban festivaaleilla saa passin, jolla pääsee oman kurssinsa aikana kaikkiin tapahtumiin ilmaiseksi. Mario Mayan kurssin kohdalle sattui ikävä kyllä vain pari tapahtumaa: **Diego Carrascon** konsertti ja **María Pagesin Ballet flamenco** -esitys. **Paco de Lucían** konsertti oli päivää ennen kurssimme alkua, mutta sinne emme tietenkään päässeet edes ostamalla lippua. Myös **Joaquín Cortésin** missaaminen otti päähän aivan erityisesti. Diego Carrasco ryhmineen oli kuitenkin pirun hyvä. Ihastuin varsinkin **Remedios Amayaan** ikihyviksi. Myös María Pages oli mielenkiintoinen. Hänellä on pitkät kädet ja hän käyttää niitä runsaasti. Pagesin taidokkaita käsiliikkeitä voi ihailla myös Sauran uusimmassa flamencoelokuvassa. Miestanssijana esityksessä oli **Manolo Marín**, joka näytti kovin pikkuruiselta Pagesin valtaisien käsivarsien rinnalla. Paljon muuta en hänen tanssistaan muistakaan. **Carmen Linares** lauloi upeasti kuten aina. Häntä säesti **Rafael Riqueni**, jolla oli myös kitarakurssi Córdoban festareilla.

Näiden taiteilijoiden lisäksi kävimme katsomassa kurssien oppilaiden esityksiä, jotka oli koottu pariksi rykelmäksi. Esityksissä oli kaikkea klassisesta kitarasta flamencoon; mieleen jäi venäläisen pariskunnan *farruca* (mielenkiintoista meille naapureille) ja nuori madridilainen kitaristinalku, joka jännitti niin että minäkin hikoilin mutta veti pisteet kotiin. Paikalla olivat myös festarien vanhat oppilaskonkarit, brasilialaiset **Fernando** ja **Yara**. Heidän *tarantossaan* oli mukana nuori madridilainen mutta tätä nykyä paikallisen peñan laulaja, jonka nimeä en valitettavasti muista mutta jonka laulu oli mieleenpainuvaa.

Kaiken kaikkiaan flamencoanti oli mielestäni parempi viime vuoden festareilla. Myös esitykset oli silloin sijoitettu yhtenäisemmin. Toivonkin että ensi vuonna esityksiä ja konsertteja olisi enemmän eikä niitä olisi sijoiteltu sinne sun tänne.

Kaari Martin

Javier Latorren kesäkurssit Córdobassa

Córdobassa on tanssikoulu nimeltä *Danza Maica*, jossa samaan aikaan Córdoban kitarafestivaalien kanssa olivat Javier Latorren kesäkurssit. Javier Latorre on 33-vuotias huipputanssija. Hänet on palkittu useissa kilpailuissa ensimmäisellä palkinnolla, lisäksi hän on tehnyt yhteistyötä mm. **Vicente Amigon** ja **Mario Mayan** kanssa. Koska emme päässet katsomaan Latorren tunteja, vakoilimme niitä avoimna olleesta kattoikkunasta. Latorrella oli tänä vuonna kolme tuntia: miesten tunti ja 2 eri tasoa. Kakkostasolla tehtiin *soleáa* ja kuulemani mukaan siellä oli melko edistynyttä porukkaa. Vastaavat kurssit on tarkoitus järjestää myös ensi vuonna. Saan ensi keväällä niistä informaatiota - jos olet kiinnostunut soita 507 4475/Kaari Martin.

Escuela de Danza "MAICA" Pasaje Comercial "Gran Capitan"
Ronda de los Tejares 19 - 1.ª planta
(paikkaa on aika vaikea löytää, joten kurseille aikovan kannattaa soittaa minulle)

CARMEN LINARES & RAFAEL RIQUENI

ELEFANTTEJA, RUOKARESEPTEJÄ - JA FLAMENCOA!

Viime tammikuussa Turun Flamenco ry:n vieraaksi saapui huippuluokan tanssija Angela Granados Cumbre Flamencasta. Kuukauden ajan Studio Baile Flamencon oppilaat saivat nauttia tämän lämpimän ja karismaattisen persoonan opetuksesta. Vierailunsa aikana Angela esiintyi myös kahdesti turkulaisyleisölle.

Muutama vuosi sitten yksi jäsenistämme tutustui Angela Granadokseen ja hänen tyttärensä **Susana Madridiin**. Córdobaan flamencokurssien yhteydessä. Jo tällöin Angela kutsui turkulaiset flamenconystävät luokseen Madridiin oppia saamaan. Pari vuotta asiaa viriteltyämme ja neuvoteltuamme Angelan kanssa Kuopiossa Cumbre Flamencan vierailun yhteydessä ryhdyimme järjestämään jäsenmatkaa, joka toteutui kesällä 1993. Loistavan opetuksen innoittamina halusimme kutsua Angelan vastavierailulle Turkuun opettamaan yhdistyksemme tanssikouluun, Studio Baile Flamencoon.

Angela Granadoksen isä oli baski ja jyrkästi tyttärensä flamenconinnostusta vastaan. Äiti oli kuitenkin myötärmielisempi, ja vei aluksi isältä salaa kuusivuotiaan tyttärensä Madridin konservatorioon, jossa Angela jo kolmessa vuodessa päihitti kirkkaasti opiskelutoverinsa. Noin 14-vuotiaana Angela pääsi legendaarisen flamencotanssijan **Carmen Amayan** ryhmään, joka kiersi Espanjan lisäksi ympäri maailmaa esiintymässä. Omien sanojensa mukaan Angela on omaksunut kaiken oleellisen flamencosta Carmen Amayalta. Paljon myöhemmin Angelan palkkasi Cumbre Flamenca, jossa hän edelleen työskentelee.

Angelan elämänilo ja rakkaus flamencoon tulivat esiin hänen jokaisella tunnillaan, olipa sitten kyse aivan vasta-alkajista tai jo pidemmälle edistyneistä; hän kohteli jokaista oppilastaan samalla huolenpidolla ja energisyydellä. Alemmilla tasoilla opeteltiin *sevillanasta* ja *rumbaa*, keskitasolla *alegriasta* ja jatkoryhmä harjoitteli *guajiraa* kastanjetein ja viuhkoin. Lisäksi oli kahdentasoisia tekniikkatunteja. Oppilailla oli myös mahdollisuus saada korkeatasoista opetusta kastanjettien soitossa: Angelahan on saanut useita palkintoja kastanjettien soitossa, ja hän myös opettaa sitä useille tämän hetken huipputanssijoille. Lauantaisin oli vapaamuotoisempia teematunteja, jolloin nimenomaan tanssittiin mm. *sevillanasta*, *buleriasta* ja *rumbaa*. Teematuntien jatkoksi oli myös kitaristeille ja muille rytmikasta kiinnostuneille palmas- ja compás-opetusta. Innokkaimmat oppilaat jaksoivat vielä päivän päätteeksi tutustua vaikeaan *a palo seco*on (=säestyksetön) Angelan johdolla.

Angela on erityisesti rytmikkaa ja tarkkaa jalkatyöskentelyä korostava tanssija. Vartalon ja käsien linjat ovat hienostuneen pelkistetyt ja

ranteita hän käyttää säästeliäästi. Nämä seikat näkyivät selvästi myös hänen opetuksessaan: aikaa käytettiin enemmän koputuksiin, palmaksiin ja koreografiaan - käsityöskentelyä korostettiin vähemmän. Pelkistetyksi ei kuitenkaan voi kutsua Angelan sanallista ilmaisua: energiaa, tunnevoimaa ja innostavaa kannustusta riitti joka tunnille.

Kuukauden aikana vietimme paljon aikaa yhdessä opettajamme kanssa. Hän oli lukuisilla päivällisillä jäsentemme luona, joskus vietettiin iltaa baarissa, joskus vaikkapa järven jäällä, mutta useimmiten kuitenkin suomalaisessa saunassa! Angelasta tulikin kuukauden aikana varsinainen saunamestari. Saunaillat jatkuivat useimmiten hyvällä aterialla ja

myöhemmin improvisoiduilla laulu- ja tanssi esityksillä. Täytyypä muuten mainita että Angela on melkoinen kulinaristi; hänen vierailunsa aikana saimme oppia paitsi flamencoä myös jos jonkin moisia herkullisia ruokareseptejä Espanjan tapaan. Silloin kun Angela ei tanssi tai laita ruokaa, hän hoivailee laajaa elefanttikokoelmaansa. Sattumoisin hänen emäntänsä Outi, jonka luona hän Turussa asui, harrastaa myös elefanttiesineiden keräilyä - ja siitäkös makeat keskustelut syntyivät!

Angelan Turun vierailun päätteeksi järjestimme yhteistyössä Turun Suomi-Espanja -seuran kanssa kaksi onnistunutta ja loppuunmyytyä flamenco-konserttia, joissa Angelan lisäksi esiintyivät tanssija **Hanne Tuomipuu** Helsingistä ja kitaristi **Markku**

Huotari Tampereelta. Iltakonsertin jatkoksi olijäsenille tarkoitettu "Fiesta de Nuutti", jossa ilonpito jatkui ruokailun, hauskojen yhteisleikkien ja hurjan tanssimisen (sevillanaksesta valssien kautta jiveen ja sambaan) merkeissä myöhään yöhön.

Kiittäessään yleisöään konsertin lopussa Angela Granados herkistyi kuvaamaan tuntemuksiaan sanoen: "Ilmat ovat olleet täällä todella kylmät, mutta en ole palellut, sillä olen saanut kokea kotoista lämpöä: ihmisten vieraanvaraisuus ja ystävällisyys ovat sen tehneet!"

Piia Kuivalainen & Ulla Paakkunainen
kuvat: *Jorma Kontio*

FLAMENCOA PÄÄSIÄISVIIKOLLA

¡Ay flamenco!

Miksi flamencotanssija ei hymyile? (Ilta-Sanomat 19.4.95) Moderni flamenco ponnistaa perinteestä - Flamenco kulkee uudistusten tiellä (Aamulehti 20.4.95) Flamencoakin kuin rokkia (Kaleva 22.4.95)

Näin innostuivat lehdet otsikoimaan artikkelinsa jereziläisten **Alvaro Aguilarin**, **Claudio Bohorquezin**, ja sevillalaisen **Andrés Marínin** vierailusta sekä *¡Ay flamenco!* -kiertueesta. Herrat opettivat pääsiäisen aikana Helsingissä laulua, kitaransoittoa ja tanssia. Tämän jälkeen **Anna Blanca** ja **Maria Kause** liittyivät seurueeseen. *¡Ay flamenco!* -esitys nähtiin Oulussa, Tampereella, Helsingissä ja Tallinnassa.

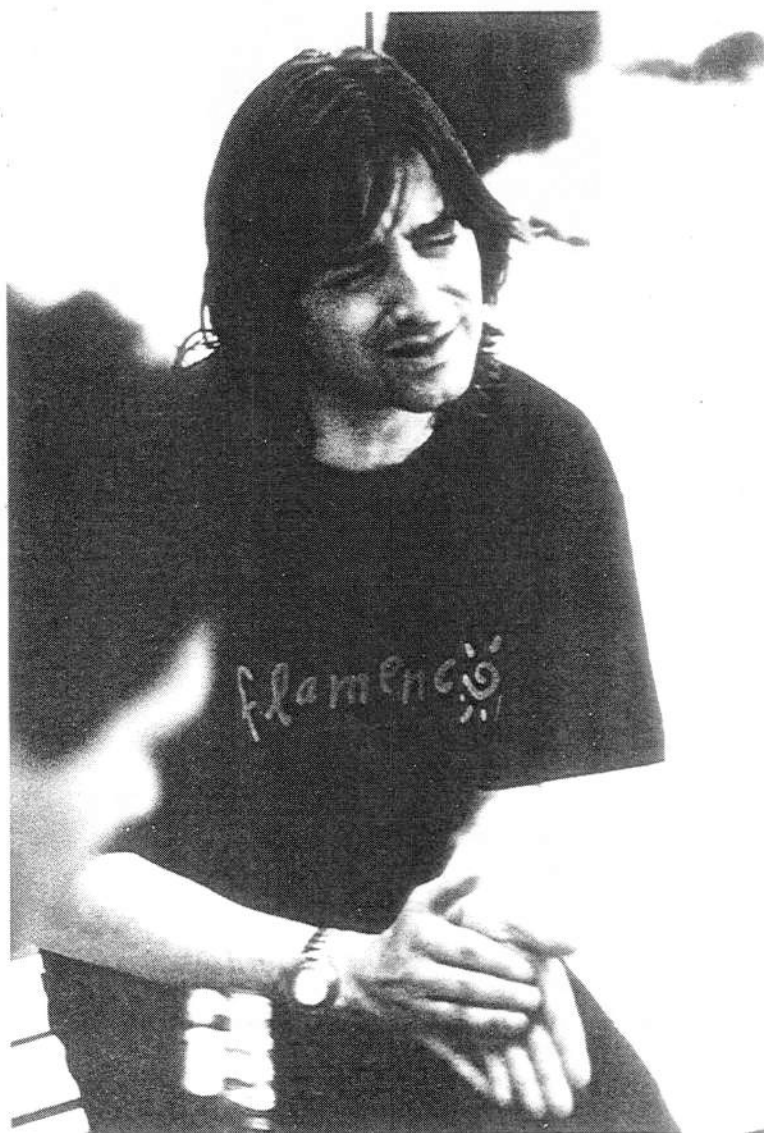
Laulukurssi oli tälläkin kertaa suosittu. Alvaro opetti *tangosta* (Jerezistä, Trianasta, Cádizista, Extremadurasta ja Málagaasta), kokonaisen *alegriaksen* ja ehdittiinpä vielä hiukan *buleriastakin*. Claudio opetti kitara-workshopissa omaa persoonallista ja modernia tyyliään. Kitarakurssille olisi tosin mahtunut enemmänkin soittajia.

Tanssikurssilla oli kaksi tasoa, joista edistyneille Andrés opetti *buleriasta* ja toiselle ryhmälle *tangosta*. Rytmit olivat molemmilla tunneilla huikeita, ennenkuulumattomia ja kiehtovia. Vartalonkäyttöä ja ilmaisua ei silti saanut unohtaa. Kaksituntiset tunnit olivat tiukkoja ja hikisiä. Jokainen joutui/sai yrittää vuorollaan opetettua yksin. Ainoastaan hikisten kämmenten tahmeat, lepusut palmakset saivat Andrésin epätoivoiseksi. Hän lupaili palmas-kurssia seuraavalle vierailulle.

¡Ay flamenco! -esitys oli mielenkiintoinen modernin ja toisaalta perinteisen flamencon yhdistelmä. Maria Kause tanssi *tangoksen* ja *peteneran*, Anna Blanca *seguiriyaksen* ja Andrésin kanssa *taranton* ja Andrés tanssi vielä *rondeñan* sekä kaikki yhdessä tietenkin *buleriasta*. *Petenera* ja *rondeña* ovat kappaleina harvemmin kuultuja ja nähtyjä. Andrésin käsittelyssä *rondeña* oli todellista rytmin ilotulitusta. Modernius paitsi kuului musiikissa myös näkui vaatetuksessa, joka oli varsin nykyaikainen: Andrés tanssi pikkutakissa. Myös perinteinen *taranto* oli Andrésin tulkintana aivan uuden näköinen ja kuuloinen tanssi. Molempiin Helsingin konsertteihin oli saapunut runsaasti katsojia.

Tämänkertaiset espanjalaiset vieraamme eivät olleet kovin innokkaita saunoja. Alvaro ja Claudio totesivat saunoneensa jo kaksi vuotta sitten ensimmäisellä vierailullaan. Andrés puolestaan jätti ensikosketuksensa saunaan hamaan tulevaisuuteen.

Erika Alajärvi

Kuopio tanssi ja soi *f*lamenco!

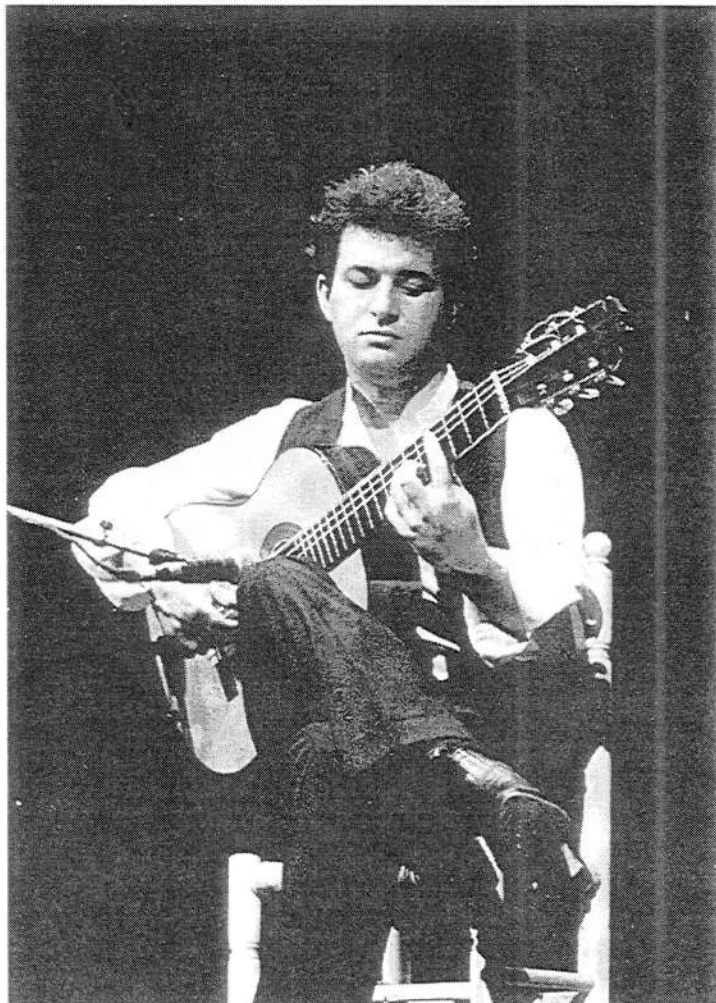
**MARIANNA STRÄHLMANNIN
FESTARIMUISTOJA**

Iso matkalaukku täynnä flamencokenkiä, toinen täynnä flamenco-T-paitoja ja kolmas täynnä flamencotreenikamoja ja edessä viikon loma- ja treenimatka Kuopioon.

Niinhän minä luulin. Junamata sujui mukavasti muutaman muun flamencolaisen kanssa ja Kuopiossa minua oli vastassa ystäväni (myös "flamencolainen", tottakai) **Teija**. Asuimme Hiihtäjäntiellä, Teijan järjestämässä kämpässä, joka oli aikamoisen kävelymatkan päässä keskustasta. Meidän rento flamencolomamme alkoi reippaasti 27.6. klo 7 aamulla!!! **Carmenin** kurssit olivat niin suosittuja että keskitaso piti jakaa kahteen ryhmään, joista ensimmäinen alkoi jo klo 8.30!

Tultuamme kurssipaikalle ihmettelin suuresti huonoja järjestelyjä: Peilejä oli vain muutaman metrin verran. Kaiken lisäksi peilit olivat n. 50 cm lattian yläpuolella, joten ne jotka olivat takana ja sivulla eivät nähneet mitään. Sillä aikaa kun muut harmittelivat huonoja peilejä Teija hoiti homman ja seuraavana päivänä saliin saatiin kunnon peilit, lattiasta ylös asti ja seinästä seinään. Kiitos Teijalle! Tullessaan ei oltu järjestetty ainakaan aamutunnille, joten minä tulkkasin ja pääsin näin osallistumaan kurssille. Sen jälkeen minulla oli vielä edistyneiden tunti ja varpaat muussia.

Edessä oli kuitenkin vielä treenit torstain flamencoiltaa varten. Kitaristi **Markku Huotar**in sairastumisen vuoksi jouduin vääntämään uuden biisin **Rauli Rantasen** kanssa. Kaupan päälliseksi sain laulajan, **Kaari Martinin**, joka myös tanssi. Treenejä olikin sitten aamusta iltaan eikä lomailusta tietoaakaan. Ehdimme heittämään vielä pienet *buleriakset* Kuopion torillakin eri puolelta Suomea tulleiden flamencotanssijoiden kanssa.

Ensimmäiset kolme iltaa vietimme Teijan kanssa suht. koht. rauhallisissa merkeissä. Järjestimme mm. ompelukerhon "omassa" keittiössämme; tosin ainoat osanottajat olimme me itse mutta hauskaa oli kuitenkin.

Torstaina tanssin sitten enemmän flamencoä yhdessä päivässä kuin koskaan ennen. Onneksi ehdin ottaa nokoset ennen illan esitystä. Arctia-hotellin ruokasali ei ollut mikään maailman kaunein esityspaikka, mutta fiilistä löytyi ja sali oli täynnä. Tarjolla oli runsaasti ihanaa flamencoä Oulusta, Tampereelta ja Helsingistä. Esiintyjinä olivat oululainen **Contratiempo**, meidän ryhmämme (minä, Kaari ja Rauli), **Anna Blanca Soili Heikkisen** ja **Jouni Elglandin** säestämänä sekä tietysti **Peña flamenco** (kulkee nykyisin nimellä "Pena ja flamencat") muutamilla uusilla jäsenillä vahvistettuna. Ilahduttavan paljon kuului myös flamencolaulua - uusina laulajatulokkaina esiintyivät **Soili Heikkinen**, Oulu, ja **Kaari Martin**, Helsinki. ¡Olé! Ilta jatkui vielä pitkään eri puolilla kaupunkia, mutta Teija ja minä menimme kiltisti kotiin. Edessä oli taas aikainen herätys.

Seuraavana iltana olikin sitten gaalailta Kuopion Musiikkikeskuksessa, jossa saimme nauttia **Carmen Cortésin**, **Gerardo Núñezin**, **Mario Cortésin** ja **Miguel Soto "El Londron"** yhteistyöstä. Gerardo esitti sooloina kaksi kappaletta *Jucal*-levyltä: *tangoksen* ja *bulerian*. Carmenin *soleá* ja *rondeña* toivat voimakkaasti esiin hänen temperamenttinsa ja samalla herkän naisellisuutensa. Muista saman illan esityksistä en innostunut kovinkaan paljon, paitsi **Monteserrat Caballén Hijo de la luna** -lauluun tehdystä kauniista klassisesta tanssista ja **Jorma Uotisen** mielenkiintoisesta teoksesta. Kuopion tämänvuotinen Espanja-teema ei näkynyt kovinkaan voimakkaana tässä perjantai-illan esityksessä.

Ilta jatkui hurjasti flamencon menevissä merkeissä Vanhassa Satamassa, jossa tanssittiin, laulettiin, soitettiin ja taputettiin pikkutunneille asti.

Aamulla ei sitten enää ollutkaan niin menevä olo mutta hengissä selvitettiin ja illalla oli taas luvassa flamencoä. Musiikkikeskuksen lavalle asteli **Antonio Canalesin** ryhmä, jonka esitys oli ihanan nautittava katseltavaa ja kuunneltavaa alusta loppuun. *Torero* oli voimakas ja rytmikäs mutta henkilökohtaisesti pidin kuitenkin enemmän *Flamenco puro* -osasta. Antonio sai taitavuudellaan ja charmikkuudellaan yleisön kirkumaan hurmiosta. Tämäkin ilta jatkui vielä myöhään - voimat alkoivat tosin olla jo sen verran vähissä, että menimme melko aikaisin nukkumaan.

Seuraavan aamun tunnit olivatkin sitten minulle viimeiset, koska minulla alkoivat tunnit Helsingissä jo maanantaina. Kurssit jatkuivat vielä maanantaipäivän. Matkustin Helsinkiin puolikuolleena mutta onnellisena muistellen kaikkia uusia askeleita.

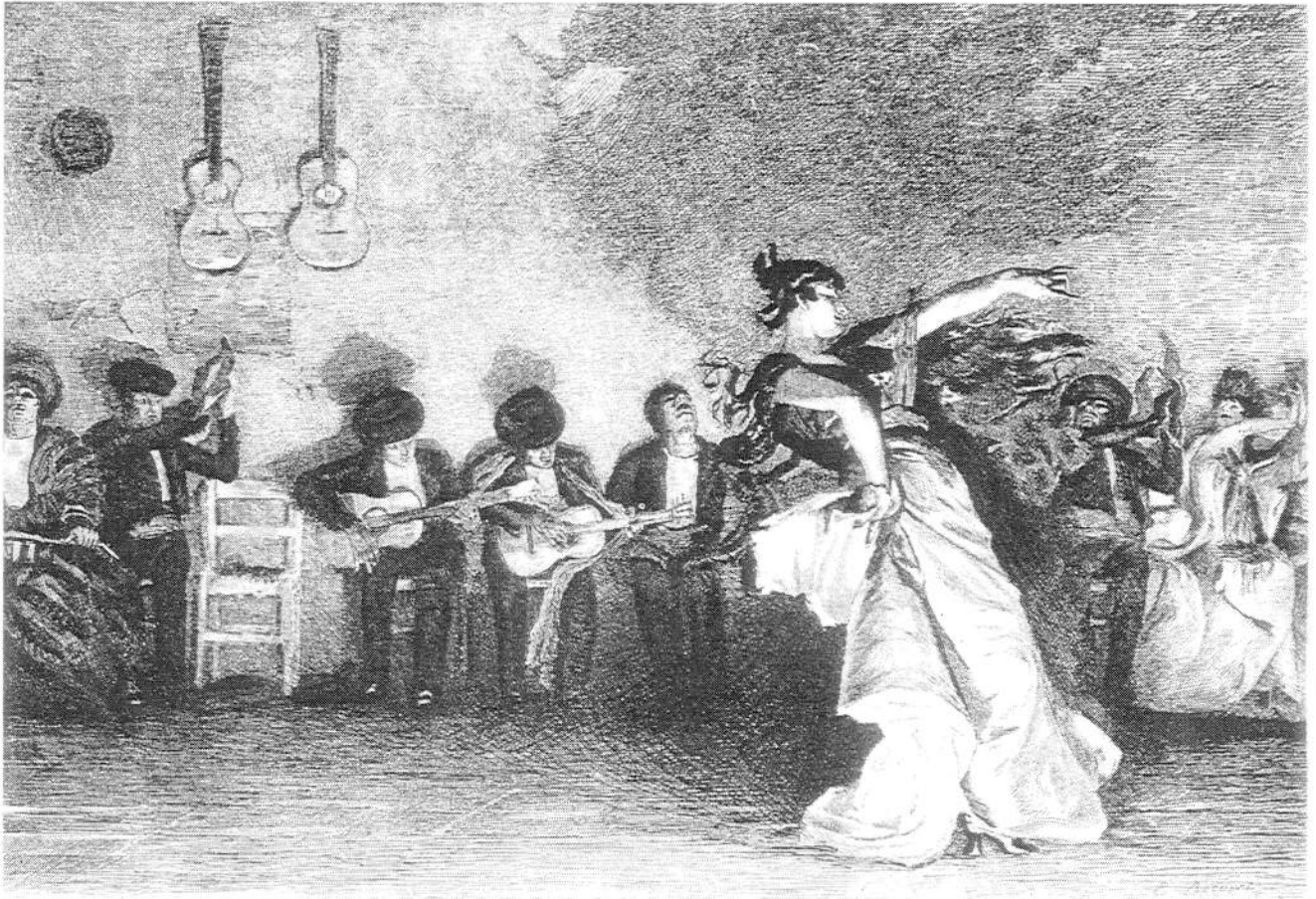
Kurssi oli mahtava, vaikea ja nopea tietysti, mutta silti ihana. Edistyneiden tunnilla teimme vanhantyyllisen ja hyvin naisellisen *garrotin*. Carmen pisti meidät todella koville. "Pelkästään" perusmarkkeerauksen tekeminen Marion kauniiseen kitaransoittoon tuntui lumoavalta, ja saatiinhan vielä nauttia El Londron mahtavasta laulusta. Miguel piti myös muutaman laulutunnin mm. Kaarille, **Gunille** ja minulle. Viikko oli hieno kokemus ja toivon tämän "flamencoviikko-tradition" jatkuvan vielä pitkään.

Marianna Strählmann

ANTONIO CANALES

edellisellä sivulla
CARMEN CORTÉS
GERARDO NÚÑEZ

flamencon historiaa

La bailaora flamenca

"Hän tanssii silmissään unet, uniystävät eiliset." (Federico García Lorca) Flamencotanssijatar on kokenut historiassa monta muodonmuutosta: mustalaistytöjen villistä tyylistä on pitkä matka nykypäivän monipuolisten estraditanssijoiden taiturointiin. Selkeitä koulukuntia on flamencon tapaisesta vapaasti kasvavasta taidemuodosta vaikea löytää. Voi sanoa että jokainen tanssija edustaa omaa koulukuntaa. Flamencotanssin historiassa voi kuitenkin nähdä joitakin päälinjoja, jotka elävät erilaisina tyylisuuntauksina edelleen. Flamencotanssin historiaa ymmärtämällä ymmärtää miksi tanssimme nykyisin niinkuin tanssimme.

Ensimmäiset kuvaukset flamencotanssista ovat peräisin 1800 -luvun maailmanmatkaajien matkakertomuksista. Espanjassa nämä uteliaat seikkailijat löysivät tiensä Andalusian pikkukaupunkeihin ja niiden mustalaiskortteleihin. Maailmanmatkaajien kertomukset olivat myös ensimmäisiä, jotka tekivät flamenco tunnetuksi muualla kuin Andalusiassa. Yksi flamencon lumoamista oli paroni **Davillier**, jonka kirjasta *Matka Espanjaan* löytyy seuraava lause: "Ei varmasti löydy yhtään ulkomaalaista, joka haluaisi lähteä Granadasta näkemättä mustalaisnaisten tanssia."

Huolimatta siitä että ensimmäiset kuvaukset flamencotanssista ovat peräisin vasta viime vuosisadalta, tiedetään että flamencotanssi on - kuten flamencotaide yleensäkin - varsin vanha taidemuoto (viime numeron jutussa *Flamencon ensimmäiset huudot* kerrottiin flamencon alkuvaiheista). Valitettavasti varhaisilta ajoilta ei ole säilynyt kuvauksia tanssityyleistä. Flamencotanssin kehityskaari voidaan jakaa kolmeen päävaiheeseen. Lisäksi omalla vuosisadallamme on ollut erilaisia tyyliämuotoja, jotka keskinäisestä erilaisuudestaan huolimatta voidaan katsoa kuuluvan kolmanteen vaiheeseen.

Ensimmäistä vaihetta voi pitää varsin primitiivisenä, jonkinlaisena flamencotanssin esihistoriana. Tyypillisiä esityspaikkoja olivat baarit ja kuppilat. Tanssijat, samoin kuin heidän säestäjänsä olivat aficionadoja, jotka vain satunnaisesti saivat rahallisen korvauksen tanssistaan.

Esimerkiksi em. paroni Davillierin kuvauksista voi päätellä, että naisten tanssissa oli jo täysin tunnistettavia piirteitä: kädet nousivat uljaina ylös, ranteet liikkuvat lähes epätodellisen notkeasti ja koko vartalo oli jännevä ja voimakas. Kiinnostava pieni huomio kertoo, että hetkittäin tanssijatar

saattoi tanssia pelkästään lanteilla. Tästä voi päätellä, että alkuaikoina flamencotanssissa oli nykyistä voimakkaammin nähtävissä arabialaisia vaikutteita. Nykyisinhän ranteiden pyörytykset ovat tunnistettavimmin arabialaista vaikutusta flamencotanssissa. Tanssi ei liikkunut paljonkaan, mikä johtui siitä, että yleensä tilaa oli hyvin vähän. Sisäinen intensiteetti oli tärkeämpää kuin ulkoinen näyttävyys. Ajalle tyypillisiä tansseja olivat *polo*, *caña*, *tangos*, *zorongo gitano* (joka nykyisin tunnetaan Lorcan versiona), *zapateado* (jossa ei pelkästään koputeltu kuten nykyisin vaan myös liikuttin elegantisti) ja *rondeña*.

Flamencotanssin toiselle vaiheelle on ominaista ammattilaisuuden kehittyminen. Aluksi varakkaat espanjalais herrat tilasivat mustalaisia viihdyttämään vieraitaan juhliin ja maksoivat esityksistä pieniä korvauksia. Flamenco herätti niin paljon huomiota, että maksullisia esityksiä ruvettiin järjestämään myös laajalle yleisölle. Tätä aikaa pidetään flamencon kultakautena. Flamenco pääsi hylkiön asemasta arvostettujen taide- ja viihdemuotojen joukkoon. Toisaalta kaupallisuus ei ollut vielä päässyt vaikuttamaan itse taiteeseen, joten tuona aikana flamenco oli sekä suosittua että korkeatasoista.

Kulta-ajan esityspaikkoja olivat ns. *cafés cantantes*, "laulukahvilat", jotka olivat nykyisten tablao flamencojen edeltäjiä. Café cantanteista tuli huikkeen suosittuja ja ne levisivät kulovalkean tavoin Andalusian eri kaupunkeihin, lisäksi jopa Barcelonaan, Bilbaoon ja Madridiin asti. Café cantante -vaihe loi myös flamencohistorian ensimmäiset supertähdet. Tanssijattarista huomattavimpia olivat **Juana la Macarrona** ja **La Malena**. Näiden kahden loisteliaan tanssijattaren keskinäisestä paremmuudesta ei koskaan päästy selvytyteen: La Macarronaa kutsuttiin flamencon naarasleijonaksi, La Malenan tanssia taas luonnehdittiin kuningatarmaiseksi ja nerokkaaksi.

Naisten tanssi kehittyi paljon siirryttyään kapakoiden lattioilta café cantantejen lavoilille. Tyyli kehittyi elegantimmaksi ja viimeistellymmäksi ja rytmiikka tuli monimuotoisemmaksi. Käsistä, vartalosta ja kasvoista tuli tärkeimmät huomiopisteet. Ranteiden käyttö oli huolellista ja harkittua, samoin käsivarsien liikkeet. Naisten tanssia luonnehdittiinkin sanoilla *baile de brazos*, erotuksena miesten tanssille, joka keskittyi jalkatyöhön. Tärkeimmät tanssit olivat *tangos*,

JUANA "LA MACARRONA"

alegrías, garrotin, soleares ja tientos. Farrucasta ja zapateadosta tuli miesten tansseja.

Kolmas vaihe oli toisen vaiheen loogista jatkoa. Flamenco siirtyi yhä suuremmille estradeille - teatterien lavoille ja jopa härkätaisteluareenoille. Tanssi muuttui yhä tyylieltyemmäksi ja teknisemmäksi. Tämä kehitys toi mukanaan myös ikäviä ilmiöitä: osa flamencosta kaupallistui. Laskelmointi ei tietenkään tee hyvää flamencon tapaiselle alkuvoimaiselle taidemuodolle, joten flamencon maine kärsi jonkin verran yleisöä kosiskelevasta suuntauksesta. Onneksi osa flamencotaiteilijoista jatkoi edelleen sitkeästi ja tinkimättömästi flamenco puron kehittämistä.

Aikakauden tanssisuuntausta kutsutaan *ballet flamencoksi*, mikä onkin aivan oikea nimi: tanssi oli nykyisillä termeillä *clásico españolía* kastanjettien säestyksellä, musiikki klassista orkesterimusiikkia ja esityspaikat teattereita. Merkittävän tämän tyyliuunnan edustaja oli **La Argentina**, jonka tanssi oli äärettömän naisellista ja viehkeätä sekä teknisesti erittäin taitavaa. Hän teki legendaariset tulkinnat esim **Manuel de Fallan** *Noidutusta rakkaudesta* ja *Kolmikolkkahatusta*.

Huolimatta *ballet flamenco* -suuntauksen hegemoniasta puhdas flamenco jatkoi kehittymistään kaikessa hiljaisuudessa. On nimittäin muistettava, että flamenco on aina elänyt voimakkaasti aficionadojen parissa, joiden tekemä flamenco on poikennut toisinaan suurestikin ammattilaisten esityksistä. Tämä alkuvoimainen perusflamenco löysi voimakkaimman tulkkinsa **Carmen Amayan** hahmosta, joka vaikutti erityisesti 50-luvulla ja myös sen jälkeen. Hänen räjähtävä energiansa muutti naisten tanssin kertaheitolla (ja **Antonio Canalesin** mukaan myös miesten tanssin): koputuksia tuli lisää ja niistä tuli yhtä virtuoosisia kuin miesten koputuksista, piruetit kehittyivät entistä sähkökimmiksi ja viileä eleganssi väistyi hurjuuden tieltä.

Carmen Amaya sai luonnollisesti jälittelijöitä, mutta kukaan heistä ei onnistunut pääsemään tämän ainutlaatuisen mustalaisnaisen tasolle. Carmen Amaya onkin oma lukunsa flamencon historiassa, jonka vaikutus naisten tanssiin on ollut enemmänkin välillinen kuin suora. Hän toi tanssiin uusia elementtejä, mutta kukaan ei pystynyt toteuttamaan niitä täsmälleen hänen tavallaan.

CARMEN AMAYA

Nykyisin flamenco elää ehkä historiansa monimuotoisinta vaihetta. Naisten tanssissa on edelleen samoja piirteitä kuin paroni Davillierin kuvauksessa, toisaalta mukaan on tullut paljon uutta. Erityisesti klassinen baletti, jazz ja moderni tanssi ovat vaikuttaneet paljon nykyiseen flamencotekniikkaan. Naistanssijoista **Carmen Cortés** yhdistää kenties taitavimmin eri tanssien elementtejä flamencoon. Hänen tanssinsa on uutta luovaa mutta samalla selkeästi puhdasta flamenco. Naisten tanssi on saanut myös selvästi lisää maskuliinisia piirteitä samalla kun miesten tanssi on feminiinisoitunut. Sukupuolet lähenyvät toisiaan siis myös tanssissa, kuten sukupuoliroolit yleisemminkin yhteiskunnassa.

Kiinnostavaa omassa ajassamme on myös se, että tanssijat tutkivat yhä enemmän historiaa ja hakevat vaikutteita vuosisadan vaihteesta asti, esimerkkeinä voi mainita em. Carmen Cortésin ja varsinkin **Merche Esmeraldan**. Nykyinen tanssi tuntuukin olevan jonkinlainen tilinpäätös vuosisatamme eri flamencosuuntauksista. Ehkäpä se on pyrkimys luoda synteisiä oman vuosisatamme flamencosta, ennenkuin vuosituhat vaihtuu.

Katja Lindroos

LÄHTEET:

Albaicín & Claramunt, *El arte del baile flamenco*

Angel Alvarez Caballero, *Las máscaras de lo jondo*

Teresa Martínez de la Peña, *Teoría y Práctica del Baile flamenco*

Anja Vollhardt, *Flamenco*

flamencon filosofiaa

Flamenco on elämänfilosofia myös monille suomalaisille flamencon tekijöille. Tässä kirjoitus-sarjassa he kertovat omasta suhtautumisestaan flamenco-oon; miten he elävät flamencoelämää ja miten flamenco elää heissä.

ANNA NIINIMÄKI

Flamenco on ääni sisältä

Flamenco on kansanperinteestä kehittynyt taidemuodoksi, mutta ensisijaisesti se on ollut ja on vieläkin ihmisen tapa ilmaista tunteitaan tanssin, laulun ja musiikin keinoin. Jo kauan ennen kuin flamenco kutsuttiin flamencoksi, purkautuivat tuska ja ahdistus *ay-huudossa*, ja *bulerias*-rytmi kokosi perheen ja ystävät yhteen. Flamencotanssija käy omaa sisäistä vuoropuheluaan, esiintyessäänkin. Paradoksaalisesti hän tanssii yleisölle mutta ennen kaikkea kuitenkin itselleen. Tässä haastetta kylliksi esiintyjälle: löytää yhteys omaan itseen, musiikkiin, yleisöön, maailmaan.

Pohjimmiltaan on kysymys luottamuksesta, ja rohkeudesta. Jokainen esiintyminen on haaste - edes esiintyjä itse ei tiedä mitä tulee tapahtumaan. Parhaat hetket koetaan, kun esiintyjä unohtaa ajan ja paikan, yltää "toiseen todellisuuteen", saavuttaa duenden. Tämä mystinen hetki tulee kun on tullakseen. Sitä ei voi pakottaa, eikä ennalta määrätä. Ainut keino sen tavoittamiseksi on heittäytyä flamencon vietäväksi. Flamencotaiteilijaa seurattaessa on mielenkiintoista tarkkailla, pelaako hän varman päälle, vai heittäytyykö hän, ottaako riskin.

Flamencon on löydettävä sisältä - ulkoisin keinoin sitä ei voi luoda. Estetiikan etsinnän lisäksi on kuorittava itseään kerros kerrokselta. Ilmaisun kehittäminen on jatkuvaa etsintää, mutta itse ilmaisun hetki on luonnollinen ja spontaani.

Flamencoihminen tuntee oman arvonsa. Hän elää yhteiskunnassa, sen pelisääntöjä noudattaen, mutta itseään kuunnellen. Flamencot kokevat usein itsensä hieman "erilaisiksi". He ovat sankareita ja boheemeja. Ylpeyteen yhdistyy nöyryys, voimaan herkkyyys.

Flamencoihminen tavoittelee vapautta. Vapaus ei kuitenkaan merkitse todellisuuspakoa, vaan avoimuutta ja suoruutta elämän ja sen haasteiden edessä. Pitkän tähtäimen suunnitelmat tuntuvat usein olevan flamencoihmiselle jonkinmoinen mahdottomuus. Flamencoihminen rakastaa flamencoä koko sydämeästään. Hän nauttii joka hetkestä - musiikista, tanssista, työstä, elämästä.

LEYENDAS FLAMENCAS

Ramón Montoya

Ennen Paco de Lucíaa flamencomaaailmassa oli kolme kitaristia ylitse muiden: he olivat Sabicas, Niño Ricardo ja Ramón Montoya. Ramón Montoya oli heistä ensimmäinen. Hän oli myös ensimmäinen todellinen virtuoosi, jonka soitto on jättänyt lähtemättömän jälkensä flamencomusiikkiin. Ilman Ramón Montoyaa flamencokitara olisi tuskin koskaan kohonnut sellaiseen asemaan ja arvostukseen kuin mikä sillä nykyään on.

Ramón Montoya eli ja vaikutti aikana, jolloin flamencokitara ei vielä ollut samanlaista roolia soolosoittimena kuin nykyisin. Kitara oli ennen kaikkea säestyssoitin - ilman laulua ja tanssia se oli "kuin ruoka ilman viiniä". Edes kitaristit itse eivät suhtautuneet sooloihuhinsa vakavasti. Soolojen soittaminen oli heille lähinnä huvittelua; itsen ja ystävien viihdyttämistä ja tekniikalla briljeeramista. *Toque libren* eli vapaarytmisen soittamisen väitetään kehittyneen juuri tästä rennosta asennoitumisesta: itsekseen soittaessa compásin seuraaminen ei ollut kovin tärkeää, vaikka säestettäessä se oli lakiakin kalliimpi. Tämä asenne kuului myös Ramón Montoya soitossa. Siitä huolimatta hän on kitaransoiton tärkeimpiä kehittäjiä, jonka vaikutus nykyiseen soittotyyliin on valtava. Suureksi osaksi hänen musiikillisen mielikuvituksensa ansiosta flamencokitara, nimenomaan soolosoittimena, kuulostaa siltä kuin se kuulostaa nykyään.

Ramón Montoya syntyi mustalaissukuun vuonna 1880 Madridissa. Hän aloitti soittamisen suunnilleen kymmenen vanhana. Hänen ensimmäinen kitaransa oli halpa pieni kitara, jonka hän osti Rastron markkinoilta. Ramónin isä oli kitaristi mutta syystä tai toisesta halusi pitää taitonsa vain itsellään ja kieltäytyi opettamasta poikaansa. Isän harjoittellessa Ramón kuunteli korva kiinni seinässä ja yritti painaa kaiken mieleensä. Nuoren Ramónin ensimmäisiä "opettajia" olivatkin Madridin katujen soittajat.

Pian Ramón löysi tiensä Café de Marinaan, jossa soitti **El Cañito** -niminen kitaristi. Ramón oppi katselemalla ja kuuntelemalla El Cañiton otteet ja kehittyi niin nopeasti että Cañiton kuoltua hän pääsi Marinaan ensikitaristiksi. Kahdeksan vuoden aikana hänen maineensa kiiri ja häntä alettiin pitää yhtenä lupaavimmista nuorista virtuoosista.

Eikä hän totisesti jäänyt pelkäksi lupaukseksi. Ramón Montoya säesti lähes kaikkia aikansa suurimpia laulajia ja tanssijoita, esimerkkeinä voi mainita **Aurelio Sellén** ja **Antonio Chacónin** sekä tanssija **Pastora Imperion**. Lisäksi hän oli yksi niistä kitaristeista, jotka saivat kunnian säestää laulajia ensimmäisessä cante jondo -kilpailussa Granadassa, jonka taustavoimina olivat **Federico García Lorca** ja **Manuel de Falla**. Ramón Montoya oli poikkeuksellinen säestäjä, jonka tyyli ei todellakaan sopinut yhteen kaikkien laulajien persoonallisuuksien kanssa. Hän täytti virtuoositeitillään laulun jokaisen tauon niin, että hiljaisia kohtia ei hitaassakaan canteissa löytynyt juuri ollenkaan. Hän tunsikin canten erittäin hyvin ja vaati myös laulajalta äärimmäistä taidokkuutta. Ramón Montoya löysi

vertaisensa Don Antonio Chacónista, joka kuuluu canten historian suuriin. Nämä hienostuneesti pukeutuneet herrat muodostivat yhden kaikkein legendaarisimmista kaksikoista.

Ramón Montoya ihaili suunnattomasti klassista kitaraa, erityisesti **Tárregan** ja **Miguel Llobetin** soittoa, ja omaksui **Paco Lucenan** tapaan soittoonsa paljon klassista virtuoositekniikkaa. Hänen "löytöjään" olivat mm. neljän sormen tremolo, taidokkaat arpeggiot, tavallista korostuneempi *picado* ja vasemman käden monimutkaiset otteet. Näihin klassisiin elementteihin hän toi vielä oman lisänsä: huikean nopeuden. Hän oli hyvin tietoinen poikkeuksellisesta tekniikastaan ja piti saamastaan huomiosta ja aplodeista. Ramón Montoya oli isänsä tapaan kitsas opettaja, joka toisinaan opetti tahallisesti väärin falsetojaan. Hämmästyttävää sen sijaan on se, että hän oli huono, suorastaan onneton oppimaan muiden falsetoja! Yleensä hän ratkaisi nolon tilanteen improvisoimalla kuin vahingossa huomattavasti alkuperäistä hankalamman falsetan. Ramón Montoya oli synnynnäinen luoja, ei omaksuja.

Ramón Montoya sai paljon innokkaita seuraajia, jotka kehittivät yhä monimutkaisempia ja vaikeampia falsetoja, kuin kyseessä olisi urheilukilpailu. Ramón Montoya löysi itse uransa loppuvaiheessa yksinkertaisemman soiton viehätyksen, duenden voiman, ja oli varsin pahoillaan jättämästään perinnöstä. Hän olisi halunnut jäädä flamencon historiaan vakavana taiteilijana, ei sirkustaiteilijana. Ramón Montoyan uran taiteellisesti arvokkain aika olikin juuri sen loppuvaihe. Hän kuoli vuonna 1949 Madridissa, arvostettuna ja ihailtuna. Jälkipolville jäi nautittavaksi useita levytyksiä. Nuorille kitaravelhoille on perustettu Ramón Montoyan nimeä kantava palkinto, "Copa de oro".

Félix Grande on luonnehtinut Ramón Montoyan merkitystä seuraavasti: "Meillä on hyvin vähän kiistämättömiä tosiseikkoja flamencokitaran historiasta. Yksi varmoista faktoista on kuitenkin se, että Ramón Montoyan myötä mustalais-andalusialainen musiikki siirtyi uuteen aikakauteen; rikkaampaan, ylevämpään, vapaampaan, monimuotoisempaan. Säestys muuttui vähitellen tasaveroisemmaksi - kitara pääsi palvelijan roolista pääosaan, laulun ja tanssin rinnalle. Montoyan vaikutuksesta flamencokitara tuli varjosta valoon, näytti voimakkaan luontonsa ja hauraan sydämensä..."

Katja Lindroos

Lähteet: D.E.Pohren, *Lives and Legends of Flamenco*
Angel Alvarez Caballero, *Las Máscaras de lo jondo*

Juerga (= jमित, bailut, karonkka) on flamencon spontaanein muoto. Joukko flamencoja kokoontuu yhteen epämuodollisissa merkeissä ja ryhtyy laulamaan, soittamaan ja tanssimaan, usein Bacchuksen suosiollisella avustuksella. Olennaisena osana tähän yhteiseen mekastukseen kuuluvat myös kättentaputukset ja kannustushuudot. Seuraavassa juergaan liittyviä sanoja, iloksi ja opiksi kaikille aficionadosille.

¿PALMAS?

Kättentaputukset. Rytmien teko palmasten avulla on jokaisen aficionadon tärkein taito, jonka hallitseminen on kuitenkin vaikeampaa kuin miltä näyttää. Kirkas ääni saadaan lyömällä oikean käden kolme keskimmäistä sormea vasemman käden kämmettä vasten (vasurit tekevät tietysti toisin päin). Pehmeät (= *sordas*) äänet syntyvät lyömällä hiukan pyöristettyjä kammeniä vastakkain.

¿JALEO?

Kannustushuudot. Juerga ei ole kunnan juerga ilman asiaankuuluvaa möykkää. Jaleo-huudoissa on omat sääntönsä: mihin tahansa ei sovi päästellä. Yleensä jaleot ovat joko yleistä kannustusta tai innostuneita reaktioita. Yleisellä kannustuksella tarkoitetaan tunnelman nostattamista ja laulajan, kitaristin tai tanssijan tukemista. Tyypillisiä tällaisia huudahduksia ovat esimerkiksi *vamo'ya*, *vamonos*, *anda*, *toma*, *mira* ja *agua*. Reaktiohuudoista tavallisin on tietenkin *olé*. Muita ovat esimerkiksi calonkielinen (= mustalaiskielinen) *assá*, *eso es* ja *así*. Lisäksi voidaan käyttää esiintyjän nimeä ja kokonaisia lauseita. Esimerkiksi **Charo Manzano** huusi viime kesänä Tampereella niinkin pitkän lauseen kuin *me gusta esa bailaora* tarkoittaen **Carmen Cortésia**. Jaleosta voi kehittää kokonaisen taidemuodon yhdistämällä eri sanoja rytmisiksi kuvioiksi: *assa y toma*, *toma-qué-toma-qué-toma* jne.

¿PARA BEBER?

Juotavaksi suosittelemme täyteläistä, aavistuksen verran hapokasta ja röyhkeänoloista *vino tintoa* (= punkkua). Jerez de la Fronterasta kotoisin oleva sherry käy myös mainiosti, sitä saa kun tilaa *jereziä* tai *vino fino*a. Myös Sanlúcarin luomus *manzanilla* on hyvä valinta. Hyväpäiset voivat nauttia Espanjan laajasta brandy-valikoimasta. Liikaa humaltumista on kuitenkin syytä välttää: öykkäröinti ei kuulu juergaan. Sopiva määrä on löytynyt kun palmas pysyy edelleen *compásissa*, cantessa on sekä *rajoa* että *arte*a, kitarointi on muutakin kuin pelkkiä juoppo-*falsetoja* ja tanssijan hurja kallistuminen buleriaksessa ei ole tahatonta komiikkaa vaan taitavaa **Paco Valdepeñas**-imitaatiota.

TIENDA

ostetaan - myydään - vaihdetaan - vuokrataan - lainataan

Tälle palstalle te jäsenet voitte lähettää omia ilmoituksianne, ilmaiseksi! Osoite: Torkkelinkuja 8 A 21 00500 Helsinki

ostetaan

miesten flamencokenkiä uusille oppilaille. Jos haluat myydä käytettyä mutta hyväkuntoiset kenkäsi, soita 761 476 / Katja.

myydään

flamencokengät, mustaa nahkaa, käyttämättömät = uudet! koko 38, soita 562 22 55 / Taru Kallio

maksetut ilmoitukset

**FLAMENCOKURSSI
EDISTYNEILLE**
viikonloppuisin 7.-22.10.
la klo 15-17, su klo 18.30-20.30
koreografia: *Tientos*
hintaa: 400 mk/12 h
paikka: Flamencostudio Anna Blanca
Vanha talvitie 8 A 2. krs (Sörnäinen)
Tied. puh. 761 476 - kysy myös syksyn workshopeista!

Flamencostudio Anna Blanca

Vanha talvitie 8 A 2.krs, Sörnäinen

Tunnit alkavat 4.9. - kaikki tasot
Salia vuokrataan treeni- ja opetuskäyttöön

Tied. Anna Niinimäki p. 950 - 511 45 06

Flamenco-Shopin **ALKEISOPETTAJA- KOULUTUS**

alkaa 4. syyskuuta!

**Työvoimatoimiston tukemaan
kurssiin sisältyy 40-50 tuntia.**

**Tiedustelut:
Flamenco-Shop / Ritva Rautavaara
puh. 680 1181**

letras por garrotín

Pregúntale a mi sombrero
mi sombrero te dirá,
las malas noches que paso
y relente que me da.

El garrotín, el garrota
a la vela de San Juan.

Mi marío es mi marío
y no es marío de nadie
la que quiera a mi marío
vaya a la guerra y lo gane.

El garrotín, el garrota
a la vela vela vela de San Juan...

*Kysypä hatultani
niin se kertoo sinulle
ikäivistä öistä joita vietän
ja kylmydestä jota tunnen.*

*Minun mieheni on minun
eikä kenenkään muun.
Joka haluaa minun miestäni
kaivaa verta nenästään.
(huom vapaa suom.)*